

Alain Badiou

Politika kot postopek resnice

Postavimo takoj naše osrednje vprašanje: Kdaj in pod katerimi pogoji je mogoče reči, da je dogodek političen? Kaj je »to, kar se dogaja«, oziroma to, kar se dogaja v političnem smislu?

Rekli bomo, da je dogodek političen in da izvira postopek, ki ga sproži, iz politične resnice, če so dani štirje pogoji. Ti štirje pogoji so navezani na dogodkovno mesto, na neskončno, na razmerje s stanjem situacije (*l'État de la situation*) in z numeričnostjo postopka.

1. Dogodek je političen, če je materialna vsebina tega dogodka kolektivno. »Kolektivno« tu ne nastopa kot numerični koncept. Rekli bomo, da je dogodek ontološko kolektiven, kadar vsebuje ta dogodek zahtevo, ki zadeva virtualno vse. »Kolektivno« je neposredno in pri priči univerzalizirajoče. Učinkovitost politike izvira potemtakem iz trditve, po kateri »za vsak x obstaja misel«.

Z besedo »misel« označujem postopek katere koli resnice, *ujete v subjektivnost*. »Misel« je ime subjekta nekega postopka resnice. Rekli bomo, da prek besede »kolektivno« iz te misli, če je politična, izvirajo vsi. Tu ne gre tako kot pri drugih tipih resnice za vprašanje naslovitve. Res je sicer, da se vsaka resnica naslavlja na vse. Toda v primeru politike je univerzalnost notranja, tu ne gre zgolj za univerzalnost naslovitve. V politiki »za vse« pomeni, da je misel, ki identificira subjekta, razpoložljiva v vsakem trenutku. Tisti, ki so konstituirani v subjekte neke politike so *militanti* postopka. Toda »militant« je kategorija brez meja, subjektivna določitev brez identitete oziroma brez koncepta. To, da mora biti politični dogodek kolektiven, predpisuje, da so virtualno vsi militanti mišljenja, ki se udejanja, izhajajoč iz dogodka. V tem smislu je mogoče reči, da je politika edini postopek resnice, ki je generičen, toda generičen ne zgolj glede na rezultat, temveč glede na lokalno sestavo subjekta.

Edino politika vsebuje notranjo zahtevo po deklaraciji, da mora biti misel, ki je politika, misel vseh. Politika ima organsko potrebo po tej deklaraciji. Matematiku, denimo, zadostuje zgolj vsaj še en matematik, da bi spoznal, da je njegov dokaz konsistenten. Zato, da bi bila ljubezen gotova mišljenja, potrebuje Dva. Umetnik, strogo vzeto, ne potrebuje nikogar. Znanost, umetnost, ljubezen so aristokratski postopki resnice. Res je, da se

naslavljaajo na vse, da univerzalizirajo svojo singularnost. Vseeno pa to ni red kolektivnega. Politika pa ne bi bila mogoča, če ne bi bilo izjave, da so ljudje, vzeti brez razlike, zmožni mišljenja, ki konstituira pogodkovnega političnega subjekta. Ta izjava razglša, da je neka politična misel topološko kolektivna, kar pomeni, da lahko obstaja le, če je misel vseh.

2. Učinek kolektivne narave političnega dogodka se kaže v tem, da politika kot taka prezentira neskončnost situacije. Vsaka politika emancipacije zavrača končnost, zavrača bit-za-smrt.

Ker politika vključuje v situacijo mišljene vseh, deluje tako, da izpostavi, naredi očitno subjektivno neskončnost situacij.

Vsaka situacija je, ontološko gledano, nedvomno neskončna. Toda edino politika neposredno priklči to neskončnost kot subjektivno univerzalnost.

Znanost, denimo, zapopade praznino in neskončno s pomočjo črke. Znanost se tako sploh ne meni za subjektivno neskončnost situacij. Umetnost prezentira čutno v končnosti umetniškega dela. Lahko bi rekli, da je zgled produkcije končnosti, neskončnost pa v umetnosti intervenira le toliko, kolikor umetnik neskončno spelje na končno.

Politika pa je tisto, kar s pomočjo načela istega oziroma egalitarnega načela rokuje z neskončnim kot takim. To je njeno izhodišče. Situacija je odprta, nikdar zaprta. Možno (*le possible*) pa obdeluje svojo neposredno subjektivno neskončnost. Lahko bi rekli, da je prvi člen numeričnosti političnega postopka neskončnost. Za ljubezen je ta prvi člen Eden, za znanost praznina, za umetnost pa končno število.

Neskončno intervenira v vseh postopkih resnice, toda na prvem mestu je samo v politiki.

3. Kakšno je potemtakem razmerje med politiko in stanjem situacije (*l'état de la situation*), natančneje z državo (*l'État*), dojeto hkrati ontološko in zgodovinsko?

Stanje situacije je operacija, ki v neki dani situaciji kodificira dele situacije oziroma podmnožice. Stanje je nekakšna metastruktura, ki je zmožna prešteti vse podmnožice situacije. Vsaka situacija dopušča eno stanje. Vsaka situacija je prezentacija same sebe in tistega, kar jo sestavlja, tistega, kar ji pripada. Toda situacija je dana tudi kot stanje situacije, to se pravi, kot notranja konfiguracija svojih delov ali podmnožic. Predvsem pa stanje situacije re-prezentira kolektivne situacije, pri čem v teh kolektivnih situacijah singularnosti niso reprezentirane, pač pa zgolj prezentirane. Glede te točke bi rad napotil bralca na mojo knjigo *L'Être et l'événement*, zlasti na 8. meditacijo.

Ena temeljnih ontoloških danosti je, da stanje situacijo zmerom presega samo situacijo. Vedno je več delov kot elementov. Reprezentacijska množevnost je po tipu vedno višja od prezentacijske množevnosti.

To vprašanje je pravzparav vprašanje moči. Moč stanja je zmerom višja od moči situacije. Država je zato hkrati tudi ekonomija, ki je danes norma za državo. Stanje-država je potemtakem opredeljena s strukturnim učinkom ločitve in premoči, višje potence glede na tisto, kar je v situaciji zgolj prezentirano.

Matematično je mogoče pokazati, da ta presežek ni merljiv. Tako ni mogoče odgovoriti na vprašanje, koliko moč države presega individua, koliko moč reprezentacije presega moč gole prezentacije. V tem presežku je nekaj blodečega.

Že najpreprostejše izkustvo razmerja z državo kaže, da smo v takem razmerju z državo, kar nam onemogoča, da bi kadar koli določili mero njene moči. Reprezentacija države z močjo, denimo, z javno močjo, izpostavi njen presežek in nedoločljivost oziroma blodenje tega presežka.

Vsi vemo, da politika, kadar obstaja, pri priči zbudi manifestacijo moči države. To je nujno že zato, ker je politika kolektivna, se pravi, da univerzalno zadeva dele situacije, kar je področje obstoja stanja situacije. Politika zatorej – politika je namreč edini postopek resnice, ki je zmožen to storiti neposredno – prikliče moč države. Navadna oblika tega priklicanja je razvidna iz tega, da politika zmerom trči na represijo. Vseeno pa represija, ki je empirična oblika blodeče pre-moči stanja, ni nekaj bistvenega.

Prava značilnost političnega dogodka in postopka resnice, ki ga ta dogodek sproži, se kaže v tem, da politični dogodek fiksira to blodenje, določi mero pre-moči države, fiksira moč države. Zato politični dogodek pretrga s subjektivnim blodenjem moči države. Politični dogodek konfigurira stanje situacije. Dá ji figuro, dá figuro njeni moči, izmeri njeno moč.

Empirično to pomeni, da se takrat, kadar pride do resničnega političnega dogodka, pokaže država. Država pokaže svoj presežek moči. To je represivna razsežnost. Toda država pokaže tudi mero tega presežka, ki je v običajnih razmerah ni mogoče videti. Kajti za normalno funkcioniranje države je bistveno, da ostane njena moč brez mere, blodeča, nedoločljiva. Politični dogodek pa vsemu temu naredi konec, s tem ko čezmerni moči države da vidno mero.

Politika se distancira od države, s tem ko ustvari distanco njene mere. Resignacija nepolitičnih obdobij črpa iz tega, da država nima distance, nima pa je zato, ker je mera njene moči blodeča. Ujetniki smo njenega nedoločljivega blodenja. Politika je prekinitev s tem blodenjem, je pokaz mere državne moči. V tem smislu je mogoče reči, da je politika »svoboda«. Država je

dejansko brezmejno zaslužnjenje delov situacije, zaslužnjenje, katerega skrivnost je ravno blodenje pre-moči, odsotnost njene mere. Svoboda je tu mišljena kot vzpostavitev distance od države s pomočjo kolektivnega fiksiranja mere temu presežku. In če je presežek merljiv, je to zato, ker se lahko kolektiv z njim meri. Politična preskripcija je zato pogododkovna določitev fiksne mere moči države.

Zdaj se lahko lotimo konstrukcije numeričnosti političnega postopka. Ta numeričnost se konstruira kot razmerje do dogodka, do situacije, do stanja situacije, do subjekta, kakor je vzniknil iz neke resnice.

Rekli smo, da je prvi člen politike, ki je povezan s kolektivno naravo političnega dogodka, neskončnost situacije. To je preprosta neskončnost, neskončnost prezentacije. Ta neskončnost je določena, vrednost njene moči je fiksna.

Ravno tako smo rekli, da politika nujno priključuje stanje situacije, torej drugo neskončnost. Ta druga neskončnost je presežna glede na prvo, njena moč je večja, četudi na splošno ne moremo vedeti, za koliko je večja. Ta presežek je brez mere. Lahko torej rečemo, da je drugi člen politične numeričnosti druga neskončnost, to je, neskončnost moči države. O tej neskončnosti vemo samo to, da je večja od prve, in da za razliko od prve ostaja nedoločna. Če s σ označimo fiksno neskončno kardinalnost situacije in z ϵ kardinalnost, ki meri moč države, ne moremo – zunaj polja politike – vedeti nič drugo kot to: ϵ je večja od σ . Ta nedoločna superiornost nakazuje odtujitveno in represivno naravo stanja situacije.

Politični dogodek v porajajoči se materialnosti univerzalizabilnega kolektiva predpisuje mero brez-mernosti države. Tako namesto blodeče ϵ postavi fiksno mero, ki je seveda skoraj zmerom še višja od moči σ enostavne prezentacije, vendar pa nima več alienirajoče in represivne moči nedoločenosti. Z izrazom $\Phi(\epsilon)$ bomo simbolizirali rezultat politične preskripcije, ki se nanaša na neko stanje. Trije prvi členi numeričnosti političnega postopka, ki so vsi neskončni, so potemtakem:

1. Neskončnost situacije, ki jo kot tako priključuje kolektivna razsežnost političnega dogodka, to se pravi predpostavka »za vse« mišljenja. To bomo zapisali kot σ .

2. Neskončnost stanja situacije, ki je priključena kot represija in alienacija, ker je mišljena kot domnevni nadzor nad vsemi kolektivi oziroma podmnožicami situacije. To je nedoločno neskončno glavno število, o katerem vemo le to, da je zmerom višje od neskončne moči situacije, katerega stanje je. To bomo torej zapisali takole: $\epsilon > \sigma$.

3. Fiksacija mere državne moči s pomočjo politične preskripcije pod kolektivnim dogodkovnim pogojem. S to preskripcijo je prekinjeno

blodenje presežka stanja, tako da je poslej mogoče s pomočjo militantnih gesel prakticirati in kalkulirati svobodno distanco političnega mišljenja glede na državo. To lahko zapišemo kot $\pi(\epsilon)$, pri čemer ta pisava označuje določeno neskončno glavno število.

Zato da bi pojasnili temeljno operacijo preskripcije, bomo navedli nekaj zgledov. Boljševiška vstaja l. 1917 je pokaz šibkega stanja, ki ga je še oslabil vojna, medtem ko je nastopal carizem kot skorajda sveta nedoločena premoči države. Na splošno bi lahko rekli, da so politične misli insurektivnega tipa navezane na podogodkovno določitev moči države kot šibkega stanja, celo šibkejšega od moči preproste kolektivne prezentacije.

Maoistična odločitev za podaljšano vojno, obkroženost mest s podeželjem, pa, narobe, državi predpisuje mero moči, ki je še vedno zelo velika, pri tem pa previdno izračunava svobodno distanco od te moči. Prav zaradi tega je bilo mogoče Maovo osrednje vprašanje formulirati takole: Zakaj lahko na Kitajskem obstaja rdeča moč? ali pa: Kako lahko najšibkejši sčasoma premaga najmočnejšega? Kar pomeni, da ostaja za Maa $\Phi(\epsilon)$, preskripcija, ki se nanaša na moč države, še dolgo časa višja od neskončnosti σ situacije, kakršno priključuje politični postopek.

To pa pomeni, da so tri prve sestavine numetičnosti, tri neskončnosti σ , ϵ , $\pi(\epsilon)$, aficirane v vsaki singularni politični sekvenci. Vsaka politika se začne s svojo lastno podogodkovno preskripcijo glede moči države.

Če obstaja politični postopek, segajoč tja do preskripciji glede države, potem in samo potem se lahko razvije logika Istega, se pravi, egalitarna maksima, lastna vsaki politiki emancipacije.

Egalitarna maksima je dejansko nekompatibilna z blodenjem presežka stanja. Matrica neenakosti ni namreč nič drugega kakor dejstvo, da premoči stanja oziroma države ni mogoče meriti. Tako je denimo danes v imenu nujnosti liberalne ekonomije brez mere in koncepta postala vsaka egalitarna politika nemogoča oziroma je razglašena za nesmiselno. Toda za to slepo moč razbrzdanega Kapitala je značilno ravno to, da ni ta moč na nobeni točki ne merljiva, ne fiksirana. Vse, kar o njej vemo, je, da absolutno določa subjektivno usodo kolektivov, kakršni koli so že. Posledica tega pa je, da je absolutno nujno – zato da bi lahko politika prakticirala maksimo egalitarnosti v neki sekvenci, ko jo je odprl dogodek – da je vzpostavljena distanca od stanja situacije s pomočjo toge fiksacije njene moči.

Zavest o neenakosti je nedoločna zavest, ujetnica blodenja, ujetnica moči, za katero nima nobene mere. Prav to pojasnjuje arogantnost in neovrgljivost neegalitarnih izjav, četudi so očitno nekonsistentne in nizkotne. Razlog temu je to, da so te izjave, kot sodobna reakcija, popolnoma podvržene blodenju presežka stanja, se pravi, popolnoma podvržene nasilju

kapitalistične anarhije. Zato nastopajo liberalne izjave kot mešanica gotovosti glede moči in popolne neodločenosti glede življenja ljudi in univerzalne afirmacije kolektivov.

Egalitarna logika se lahko odpre le takrat, kadar je država konfigurirana, izmerjena, kadar je vzpostavljena distanca glede nanjo. Tisto, kar onemogoča egalitarno logiko, ni sam presežek, pač pa njegovo blodenje. Tisto, kar prepoveduje egalitarne politike, ni gola moč stanja situacije, pač pa obskurnost brez mere, ki obdaja to moč. Če političen dogodek omogoča pojasnitev, fiksacijo, pokaz te moči, to pomeni, da je mogoče egalitarno maksimo vsaj lokalno praktificirati.

Toda katero število je število enakosti, število, tistega, kar predpisuje, da vsako singularnost obravnavamo kolektivno in v političnem mišljenju na identičen način? To število je očitno Ena. Šteti kot Eno tisto, kar sploh ni šteto, je zastavek vsake resnične politične misli, vsake preskripcije, ki priključuje kolektiv kot tak. Ena je numeričnost Istega. Proizvesti Isto je tisto, česar je emancipatorični politični postopek zmožen. Eden dekonfigurira vsako neegalitarno domnevo.

Zdaj lahko dopolnimo numeričnost političnega postopka. Sestavljen je iz treh neskončnosti, iz neskončnosti situacije, nedoločne neskončnosti stanja situacije, neskončnosti preskripcije, ki prekine z nedoločnostjo in omogoča distanco od stanja. Dovrši se z Enim, ki je število Istega in enakosti.

Numeričnost bi lahko zapisali takole: σ , ϵ , $\pi(\epsilon)$, 1.

Tisto, kar singularizira politični postopek, je to, da gre od neskončnega do Enega. Naredi, da s pomočjo preskriptivne operacije na neskončnem države, operacijo, s pomočjo katere ta postopek konstruira svojo avtonomijo oziroma svojo distanco, kot univerzalna resnica kolektiva napoči Eden enakosti.

Naj omenimo mimogrede, da gre ljubezenski postopek za razliko od političnega od Enega k neskončnemu prek posredovanja Dveh. V tem smislu – in to vam puščam v premislek – je politika, numerično gledano, nasprotje ljubezni.

Potem ko je numeričnost postopka fiksirana, to se pravi, potem kot je določen njegov generični tip, si lahko obetamo, da bomo filozofsko proizvedli definicijo političnega postopka.

Absolutno nujno je, da filozofija predlaga neko definicijo politike. Politika kot mišljenje-praksa ni nikakor omejena na to, da se sama definira. Dejanska politika predpisuje, vendar ne definira. Filozofija pa narobe potrebuje definicijo, kajti to je prva stopnja, kako neka filozofija notranje zapopade svoj politični pogoj.

Doslej sem dovolj povedal, tako da lahko zdaj neposredno preidem k tej definiciji, ki jo bom na kratko komentiral.

Politika je generični postopek, ki naredi, da je resnica situacije kot neskončnost in virtualno odtegnjena nujnemu obstoju države. Realno ali nemogoče, ki je lastno taki resnici, je čista prezentacija oziroma prezentacija brez stanja. Obče ime za to nemožno je »komunizem«.

Povejmo še, da je v vsaki politiki – zato, ker ni nobene navezave na stanje oziroma reprezentacijo – prezentacija neposredno invencija, kreacija, skratka, razvezano mnoštvo. To je motiv integralne enakosti singularnosti.

Mesto utemeljitvenega dogodka neke politične sekvence je tisto, kar je v prezentaciji najbolj odmaknjeno od reprezentacijo oziroma države. Sodobno ime za tako mesto ostaja ime »delavec«.

Veliko odprto vprašanje je vprašanje rekonfiguracije tega imena. Pri tem naj opozorimo, da je bilo celo v tako ambivalentni sekvenci, kot je bila iranska revolucija, v ospredje postavljena beseda »razdedinjen«. Zmerom gre torej za to, da dogodkovno mesto kolektivizira in univerzalizira s pomočjo egalitarne maksime tisto, kar je najmanj šteto, oziroma tisto, kar moč stanja sploh ni štela. Mesto je zmerom tisto, kar organizira tisto, kar ni (v)šteto. Tako v današnji Franciji dogodkovno mesto zaobsega delavce »brez papirjev« ali, eventualno, brezposlene.

Izginotje dogodka pusti kot sled preskripcijo, ki meri presežek moči države, presežek, katerega normalno načelo je blodenje oziroma nedoločnost.

Sled izginotja, tisto, kar ostane znotraj situacije kot nominalna stigma dogodka, je preskriptivna navezava države na neko fiksno moč.

Blodenje države je tako prekinjeno. S tem pa je vzpostavljena distanca med državo in situacijo. V tej distanci politika deluje v situacijo kakor da bi bila situacija brez stanja oziroma v skladu z maksimo svobode v mišljenju.

V taki distanci, ki jo vpelje sled, vznikne razmik, v katerem lahko politika dela. Vsak politični postopek tako redefinira dejansko vsebino besede »svoboda«. Formalni imperativ teh singularnih redefinicij je: Politika deluje v situaciji, kakor da bi le-ta bila brez stanja.

Politika udejanja to maksimo s pomočjo prakse logike istega oziroma z nastajanjem egalitarne norme.

Politika v svojem dejanskem poteku udejanja to svobodo v logiki istega. To pomeni, da je egalitarna norma zmerom udejanjenje razdalje od države. Prav na ta način je država vpletena v politiko.

Na ta način politika v neskončnost kopiči generično resnico situacije, ki jo vodita ideja odsotnosti države in pravilo enakosti Enega s samim seboj.

To seveda vključuje notranjo neskončnost vsake politike. Toda ta notranja neskončnost se udejanja kot sekvenca pod dogodkovnimi pogoji.

Rekli bomo še, da hoče vsaka politika obdelovati situacijo tako, da postane v njej vsaka neegalitarna izjava nemogoča.

Treba je vedeti, da je egalitarna norma načelo obdelovanja situacije in ne načeloma načelo razsojanja. Egalitarna norma si zmerom prizadeva za to, da bi v neki situaciji nastopil red odsotnosti države. Gre za tako obdelovanje situacije, v kateri postane neenakost nemogoča. Politika je torej delovanje, praksa, mišljenje pa ni nič drugega kakor to delanje samo.

Numeričnost politike je potemtakem: določeno neskončno (situacija), nedoločeno neskončno (država), določitev nedoločenega neskončnega (dogodkovna sled političnega procesa) in končno Eden (egalitarna norma). Se pravi: σ , ε , $\pi(\varepsilon)$, 1.

Lahko bi se ustavil na tej točki. Toda rad bi še dopolnil definicijo z nekaj pripombami o etiki politike. Pri tem bom postopal aksiomatsko in predpostavil, da je teorija neimenljivega znana oziroma vsaj v glavnem znana. Gre namreč za tisto točko, kjer se moč neke resnice prekine, kjer resnica ni zmožna imenovati in predpistati tisto, za kar gre.

Ker je političnemu postopku lastno neimenljivo kolektiv, zato ostaja za tako politiko neimenljiva vsaka substancialna oziroma dejanska realizacija tistega, kar jo konstituira. Se pravi tudi vsaka znotrajpolitična raba predpostavke zaprte biti kolektiva. Kajti taka supozicija pri priči zablokira »za vse« politike, se pravi, njen notranji univerzalizem. Ravno tako onemogoča obdelavo situacije s pomočjo egalitarne maksime. Zato bomo rekli, če naj dopolnim definicijo:

Neimenljivo, lastno politiki, je kolektivni substancialni obstoj, naj bo komunitaren ali predikativen.

Lahko bi še dodali »identitaren tip«. Predikativen je bolj rigorozen. Toda vprašanje identitete se dandanes nenehno postavlja na dnevni red, in to v sumljivi navezi na blodenje kapitala. Zato sem rajši izbral pridevnik »komunitaren«.

Iz tega izhaja, da je Zlo, ki ga je zmožna politika, izsiljenje imenovanje takega obstoječega, se pravi, domneva, da so lahko substancialni predikati skupnosti politične kategorije.

To pomeni tudi predpostavljati isto z vidika drugega oziroma subsumirati isto drugemu.

Katastrofa je torej prakticiranje izničenja drugega v imenu istega ali vsaj šteti kot nič kogar koli, ki se ne ravna po normi Istega.

Practicirati logiko istega, izhajajoč iz substancialnih identifikacij in predikatov, tudi in predvsem kadar gre za predikat »demokratičen« ali

»zahodni« ali »humanističen«, pomeni, da lahko logiko istega uresničujemo zgolj kot izničenje istega v liku njegovega drugega. To pa za politiko dejansko pomeni, da je bistvenega pomena, da v njej ni kategorije Drugega. Če rečete, da je islamist drugi demokracije, ste s tem že izničili vsako egalitarno politiko. Politika je brez drugega. Edino, kar je mogoče reči, je, da obstajajo druge politike. To pa je tudi vse. Toda notranje gledano, je egalitarna logika istega logika brez drugega. Kajti zato da bi drugi bil, so nujne substancialne in predikativne identifikacije istega. Toda enakost je aksiomatska, ne predikativna. Enakost se opira na istost istega in ne na razliko od drugega. Emancipatorična politika ne pripoznava ničesar, kar ni isto. Držati se tega vodila je tisto, čemur bi v filozofiji legitimno lahko rekli »etika politike«. Lahko bi torej sklenili:

Politično zlo se lahko imenuje komunitarizem v vseh njegovih ponavljajočih se, vsakdanjih oblikah, od nacionalnih do rasnih. Toda ti komunitarizmi bi se lahko imenovali tudi ideološki, predvsem pa humanistični in »etični«. V vseh teh primerih gre za to, da je Isto postavljeno kot že dano, določeno s predikati, in ne, kar je ravno zastavek politike, konstruirano s pomočjo univerzalnega pravila Enega.

Prevedla Jelica Šumič-Riha

